Boekbespreking

ERNST MARCUS und EVELINE DU BOIS-REYMOND MARCUS, 10 VIII 1963. Mesogastropoden von der Küste Sao Paulos. Ak. Wiss. & Lit. Mainz, Abh. Math.-Naturw. Klasse, Jhrg. 1963, Nr. 1, pp. 1-105, 95 fig. — DM. 11,60.

Van de anatomie en oecologie van tropische Prosobranchia zijn wij veel minder op de hoogte dan van die uit de gematigde streken. Voor grondige onderzoekingen op dit gebied is men aangewezen op laboratorium-ruimte ter plaatse en dit verklaart deze achterstand. Merkwaardig is, dat relatief de tropische naakte zeeslakken wat beter bekend zijn. Immers, waar zich de gelegenheid voordeed werd het onderzoek van deze dieren, waarvan het bij conservering moeilijk houdbare kleurpatroon en de vorm van het levende dier voor de soortonderscheiding van zoveel belang zijn, dikwijls het eerst aangepakt. Van de prosobranchen kende men veelal tenminste reeds schelp en radula.

Het is daarom verheugend dat het zo actieve echtpaar MARCUS uit Sao Paulo, naast zijn belangrijk werk over naakte zeeslakken, op even grondige wijze Prosobranchia is gaan onderzoeken en daarvan sinds enkele jaren de resultaten publiceert (1956: *Paraseptaria, Lamellaria, Janthina;* 1959: Olividae; 1960: *Hastula, Tricolia;* 1962: *Leucozonia,* Columbellidae). In de nu verschenen verhandeling worden drie *Littorina*-soorten, *Littoridina australis nana* (een nieuwe ondersoort), twee *Caecum*'s en *Bittium varium* grondig behandeld, waaraan enkele opmerkingen over *Triphora* cf. *nigrocincta* zijn toegevoegd.

Deze onderzoekingen zijn van belang voor verschillende richtingen in de biologie. Men duide het een systematicus niet kwalijk dat hij in zijn bespreking vooral systematische resultaten releveert en daardoor de veelzijdige behandeling van de stof niet geheel tot haar recht doet komen.

Bij *Littorina* is het interessant dat schrijvers aan de anatomie een kenmerk ontlenen om *L. nebulosa* en *L. flava* als aparte soorten te beschouwen. Voor een onderverdeling van het genus geeft hun onderzoek geen nader houvast; integendeel bevestigt het de indruk, dat de *Littorina*'s niet gemakkelijk naar kenmerken van de schelp in natuurlijke groepen te rangschikken zijn. De bespreking van de Hydrobiide *Littoridina australis nana* geeft tot vergelijkingen met de zoveel beter bekende Europese soorten van die familie aanleiding.

Het onderzoek der *Caecum*-soorten leidt tot een beschouwing over de verwantschap der Caecidae, die de schrijvers liever in de Rissoacea dan, zoals THIELE doet, in de Cerithiacea zouden plaatsen. Zij bevestigen daarmede geheel onafhankelijk de conclusie, waartoe kort tevoren D. R. MOORE was gekomen (Bull. Mar. Sci. Gulf & Caribb., vol. 12, p. 695 seq., Dec. 1962). Merkwaardig is de verschuiving van functie van de blindzakken van de gootvormige distale oviduct, die als receptacula seminis en bursae copulatrices dienen, bij *Bittium varium* vergeleken met *B. reticulatum*. Belangwekkend ook het voorkomen van spermatophoren bij *Bittium varium* en *Triphora* cf. *nigropuncta*, een zeldzaamheid bij prosobranchen. De laatstgenoemde vorm heeft een radula, die duidelijk afwijkt van de radula van *Tr. perversa*. Als de Amerikaanse vorm juist gedetermineerd is, wordt het standpunt van sommige auteurs, dat *nigrocincta* een ondersoort van *perversa* is, dus moeilijk houdbaar.

Deze enkele grepen uit de rijke inhoud van de hier besproken publikatie mogen de aandacht nog eens vestigen op het belangrijke onderzoek dat door ERNST MARCUS en EVELINE DU BOIS-REYMOND MARCUS aan de Braziliaanse kust wordt verricht.

C. O. VAN REGTEREN ALTENA